Dosarul nr. 3-3744/2023

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

12 martie 2025 mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)
În componența:
Președintele ședinței, judecătorul **Gandrabur Marcel**
Grefier **Svistal Lorena**

examinând în ședință de judecată publică, cauza de contencios administrativ intentată de Savițchii Valerii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ individual,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanţilor la proces.

La data de 06 decembrie 2023 Savițchii Valerii a înaintat **acțiune de contencios administrativ** în contradictoriu cu Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare CNAS) solicitând anularea deciziilor nr. 202318345781 și nr. 202318345791 din 06 octombrie 2023, cu obligarea restituirii sumelor reținute de pe cardul său bancar.

În motivarea acțiunii a menționat că, locuiește în or. *****, care se află pe teritoriul Republicii Moldova, însă este angajat în câmpul muncii în or. Orhei, la fabrica de cablaj ”SEBENE”, prin urmare achită cotizația de asigurare medicală regulat. Din nefericire a fost diagnosticat cu ”*****”. În perioada 23 ianuarie 2022-27 octombrie 2022 s-a aflat în concedii medicale, beneficiind de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă. Aceste indemnizații erau transferate pe cardul bancar. Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă - a decis încadrarea sa în grad de dizabilitate începând cu 01 septembrie 2022, care de fapt prevedea stabilirea unei pensii pentru dizabilitate, însă a renunțat la această pensie și nu a oformat-o, după ultimul concediu medical, care a finalizat la 27 octombrie 2022 - a revenit la serviciu. Necătând că a revenit la serviciu - prelungește tratamente regulate, foarte costisitoare, anume din acest motiv a rămas să muncească, motiv din care indemnizațiile din ultimele 2 luni: pentru perioada 21 august 2022 în mărime de 7 565,14 lei și pentru perioada 30 septembrie 2022-27 octombrie 2022 în mărime de 7 077,07 lei - Total: suma de 14 642,21 lei, le-a lăsat intacte pe cardul bancar, ca o asigurare pentru momentul în care nu va mai putea achita tratamentele. La data de 19 octombrie 2023 s-a pomenit cu retragerea sumei de 14 642,21 lei de pe cardul bancar. A aflat că anume CNAS-ul a retras acești bani. La 20 octombrie 2023 s-a

adresat către CNAS cu o cerere pentru a înțelege de ce i s-au retras banii deja alocați. Prin răspunsul cu nr. 5949 din 01 noiembrie 2023, CNAS a informat că acțiunea de încasare a indemnizației în mărime de 7 565,14 lei stabilită pentru perioada 01 septembrie 2022-29 septembrie 2022 și a indemnizației în mărime de 7 077,07 lei stabilită pentru perioada 30 septembrie 2022-27 octombrie 2022 a avut loc în temeiul hotărârilor/deciziilor cu nr. 202318345781 și cu nr. 202318345791 (fără de a indica din ce dată, lună, an) și fără a-i înmâna aceste hotărâri, totodată s-a menționat că, încasarea acestor sume este o acțiune legală și justificată prin lege. S-a adresat cu cerere prealabilă, ca rezultat, prin răspunsul CNAS cu nr. 9430/23 din 13 decembrie 2023 s-a refuzat în admiterea cererii prealabile.

Cu acțiunile pârâtei nu este de acord reieșind din următoarele argumente:

La 01 septembrie 2022 doar a depus actele către Comisia Națională pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, care abia la 03 octombrie 2022 i-a emis decizia de încadrare în gradul de dizabilitate, fapt care se confirmă din certificatul de încadrare în grad de dizabilitate nr. ***** din *****. Certificatul este emis la *****, dar perioada pentru care a fost stabilit gradul de dizabilitate este 01 septembrie 2022. Mai mult, acest certificat i-a fost înmânat la data de 27 octombrie 2022. Prin urmare efectul juridic al concluziei date apare odată cu eliberarea certificatului de dizabilitate, pe care l-a primit peste 2 luni. Odată cu depunerea actelor către Comisia Națională pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă - indemnizația pentru perioada 01 septembrie 2022-27 octombrie 2022 a fost sistată, numai după ce a refuzat la pensia pentru dizabilitate, indemnizația dată totuși i-a fost transferată pe card în două tranșe - prin ce se dă dovadă că CNAS până a-i transfera îndemnizația pe perioada a urmărit dacă acceptă sau nu pensia pentru dizabilitate, pentru a evita achitarea dublă pentru această perioadă. Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale prin art. 4 prevede că în sistemul public, sunt asigurate obligatoriu, prin efectul, legii: 1) persoana care desfășoară activitate pe bază de contract individual de munca. Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, Legea nr. 289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, prevede expres, p. 2. Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă se acordă în cazurile când asiguratul angajat în baza contractului individual de muncă sau în baza unui contract de prestări servicii sau persoanele care exercită independent profesiunea de medic în una din formele de organizare a activității profesionale prevăzute de Legea ocrotirii sănătății nr.411/1995, pierde temporar capacitatea de muncă, p. 3. Dreptul la indemnizații se confirmă prin certificat de concediu medical (în continuare - certificat medical), întocmit în modul aprobat de Guvern sau în baza informației electronice din certificatul de concediu medical...”. Deci fiind angajat legal, prin contract, achitând indemnizațiile lunare, a avut dreptul la achitarea indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă. Faptul că a prezentat certificatele de concediu medical, inclusiv pentru perioada 01 septembrie 2022-27 octombrie 2022 - dă dovadă că a avut dreptul la indemnizațiile pentru incapacitate temporară, inclusiv pentru perioada 01 septembrie 2022-27 octombrie 2022 (nimeni nu a anulat aceste certificate de concedii medicale). Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate

temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, prin art. 9 prevede expres: „Perioada pentru care se acordă indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă tuturor beneficiarilor ce cad sub incidența prezentei legi, în caz de tuberculoză, SIDA și maladie oncologică, este de cel mult un an pe parcursul ultimilor 2 ani.”. Fiind diagnosticat ”*****” - se încadrează în categoriile de persoane care au dreptul de a beneficia de o indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă pe un termen de cel mult 1 an (adică 365 zile) în ultimii 2 ani. S-a aflat în concediul medical o perioadă de 278 zile - prin urmare nu a depășit limita prevăzută. Argumentul pârâtului privind încasarea banilor pentru perioada incapacității temporare de muncă pe perioada 01 septembrie 2022-27 octombrie 2022 pe motiv că începând cu 01.09.2022, CNDDCM l-a încadrat în grad de dizabilitate - nu are suport juridic. De fapt încadrarea în grad de dizabilitate - presupune stabilirea pensiei de dizabilitate - care întrerupe achitarea indemnizației pentru perioada incapacității temporare de muncă pentru perioada ulterioară stabilirii pensiei pentru dizabilitate, pentru a nu dubla achitarea întru susținerea persoanei cu incapacitate temporară de muncă. Pentru că nu a acceptat stabilirea pensiei pentru dizabilitate, beneficiază de prestații sociale prin intermediul sistemului public de asigurări sociale al RM (fapt confirmat prin informația eliberată de către CTAS Rezina cu nr. 2023/18/2771 din 22.11.2023). După concediul medical finalizat la 27 octombrie 2022 - a revenit la muncă, pentru că gradul de dizabilitate îi permitea munca. Odată ce nu i se achită pensia pentru dizabilitate - consideră că este absolut ilegal să fie lipsit de indemnizația pentru perioada incapacității temporare de muncă pe perioada 01 septembrie 2022-27 octombrie 2022.

Prin **referința** Casei Naționale de Asigurări Sociale s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată deoarece s-a constatat că la 01 septembrie 2022 Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă a decis încadrarea reclamantului în grad de dizabilitate, iar pentru perioada 01 septembrie 2022-27 octombrie 2022 reclamantul nu a avut dreptul la indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă și respectiv a primit necuvenit indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă. Astfel, pentru recuperarea plăților necuvenite, în temeiul art. 56 alin. (4) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale au fost emise deciziile contestate de reclamant. (f.d. 27-24)

În ședința de judecată Savițchii Valerii a pledat pentru admiterea acțiunii în sensul formulat.

În ședința de judecată Casa Națională de Asigurări Sociale nu s-a prezentat deși a fost citată în mod legal despre data, locul și ora derulării procesului judiciar, în virtutea art. 218 lit. d) din Codul administrativ, instanța a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa acesteia.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind poziția participanților prezenți la proces, analizând piesele dosarului prin prisma rigorilor art. 130 din Codul de procedură civilă prin coraportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este admisibilă, întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Conform **art. 22 din Codul administrativ**, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

În concordanță cu **art. 93 din Codul administrativ**, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenţia. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Conform **art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ**, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci când autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere.

În acord cu **art. 194 alin. (1) din Codul administrativ**, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

În conformitate cu **art. 195 din Codul administrativ**, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art. 169-171.

Conform **art. 219 din Codul administrativ**, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi.

Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată indică asupra aspectelor de fapt şi de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

În conformitate cu **art. 225 din Codul administrativ**, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform **art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă**, circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform **art. 121 din Codul de procedură civilă**, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar **art. 122 din Codul de procedură civilă** prevede că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

Circumstanțele de fapt relevante.

La data de 03 octombrie 2022 Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă a decis încadrarea reclamantului Savițchii Valerii în grad de dizabilitate pentru perioada 01 septembrie 2022 - 01 septembrie 2023 și a beneficiat de pensie de dizabilitate stabilită în temeiul Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

În consecință, organul de asigurări sociale a constatat că pentru perioada 01 septembrie 2022 – 27 octombrie 2022 reclamantul nu a avut dreptul la indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă și respectiv a primit necuvenit indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă.

Astfel, în conformitate cu art. 56 alin. (4) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale, la data de 06 octombrie 2023 au fost emise de către Casa Națională de Asigurări Sociale deciziile nr. 202318345781 și nr. 202318345791, privind încasarea de la Savițchii Valerii a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă în cuantum de 7 565,14 lei (7.2022 până la 9.2022) și în cuantum de 7 077,07 lei (9.2022 până la 10.2022).

Savițchii Valerii le-a contestat în prealabil însă prin răspunsul CNAS nr. 9430/23 din 13 decembrie 2023, dezideratele reclamantului nu au fost satisfăcute.

Cadrul normativ relevant.

În acord cu **art. 22, 25 alin. (1) din Declarația Universală a Drepturilor Omului**, orice persoană, in calitate de membru al societăţii, are dreptul la securitate socială; ea este îndreptăţită să obţină satisfacerea drepturilor economice, sociale şi culturale indispensabile pentru demnitatea şi libera dezvoltare a personalităţii sale, prin efort naţional şi cooperare internaţională, ţinându-se seama de organizarea şi de resursele fiecărei ţări.

Orice persoană are dreptul la un nivel de viaţă corespunzător asigurării sănătăţii sale, bunăstării proprii şi a familiei, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare, are dreptul la asigurare în caz de şomaj, de boală, de invaliditate, văduvie, bătrâneţe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă ca urmare a unor împrejurări independente de voinţa sa.

În concordanță cu **art. 9 din Pactul cu privire la drepturile economice, sociale și culturale**, statele părţi la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la securitatea socială, inclusiv asigurări sociale.

Conform **art. 47 din Constituția Republicii Moldova**, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare. Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

Conform **art. 51 din Constituția Republicii Moldova**, persoanele cu dizabilități beneficiază de o protecţie specială din partea întregii societăţi. Statul asigură pentru ele condiţii normale de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire şi de integrare socială. Nimeni nu poate fi supus niciunui tratament medical forţat, decât în cazurile prevăzute de lege

Conform **art. 6 din Codul administrativ**, procedura administrativă este activitatea autorităților publice cu efect în exterior, îndreptată spre examinarea condițiilor, pregătirea și emiterea unui act administrativ individual, spre examinarea condițiilor, pregătirea și încheierea unui contract administrativ sau examinarea condițiilor, pregătirea și întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică. Emiterea unui act administrativ individual, încheierea unui contract administrativ sau întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică sunt părți ale procedurii administrative.

În concordanță cu **art. 10 alin. (1) din Codul administrativ**, actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform **art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ**, actele administrative individuale pot fi: acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Art. 16 din Codul administrează statuează că, dreptul discreţionar al autorităţii publice reprezintă posibilitatea acesteia de a opta între mai multe soluţii posibile corespunzătoare scopului legii atunci când aplică o dispoziţie legală. Exercitarea dreptului discreţionar nu permite desfăşurarea unei activităţi administrative arbitrare.

În conformitate cu **art. 17 din Codul administrativ**, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

În acord cu **art. 20-21 din Codul administrativ**, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să acţioneze în conformitate cu legea şi alte acte normative. Exercitarea atribuţiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăţilor persoanelor decât în cazurile şi în condiţiile expres stabilite de lege.

Art. 24-25 din Codul administrativ prevăd că, participanţii la procedura administrativă şi procedura de contencios administrativ trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi îndeplinească obligaţiile cu bună-credinţă, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanţi. Participantul care îşi exercită drepturile procesuale în mod abuziv şi nu îşi îndeplineşte obligaţiile procesuale cu bună-credinţă răspunde potrivit legii pentru prejudiciile materiale şi morale cauzate.

Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să îşi exercite atribuţiile legale în mod imparţial, indiferent de propriile convingeri sau interesele persoanelor care le reprezintă.

Potrivit **art. 33 din Codul administrativ**, comunicarea interinstituţională şi comunicarea cu participanţii sau cu publicul în cadrul procedurii administrative se face prin orice mijloc (verbal, poştă, telefon, fax, poştă electronică etc.), acordîndu-se prioritate mijloacelor care asigură o mai mare eficienţă, rapiditate şi economie de costuri, în special mijloacelor electronice de comunicaţie.

În corespundere cu **art. 36 din Codul administrativ**, instanţa de judecată competentă să soluţioneze acţiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremaţiei dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui sunt considerate valori supreme şi sunt garantate de stat. Instanţele de judecată competente aplică principiul supremaţiei dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenţei Curţii Europene pentru Drepturile Omului.

Conform **art. 44 din Codul administrativ**, participanţi la procedura administrativă sînt: autoritatea publică, orice persoană fizică şi juridică care a solicitat iniţierea procedurii sau în privinţa căreia procedura a fost iniţiată, precum şi orice altă persoană atrasă de autoritatea publică în procedura administrativă.

Dacă procedura administrativă implică necesitatea soluţionării unei chestiuni cu privire la drepturile şi obligaţiile comune ale mai multor participanţi sau drepturile şi obligaţiile participanţilor decurg din aceleaşi temeiuri de fapt sau de drept, participarea lor la procedura administrativă este obligatorie.

Autoritatea publică este obligată să atragă în procedura administrativă, din oficiu sau la cerere, persoanele ale căror drepturi pot fi afectate prin procedura administrativă. Dacă are cunoştinţă despre astfel de persoane, autoritatea publică le informează despre iniţierea sau desfăşurarea procedurii administrative.

Pentru desfăşurarea cu celeritate a procedurii administrative, autoritatea publică este în drept să admită examinarea concomitentă a mai multor petiţii depuse de mai mulţi participanţi la aceeaşi autoritate publică când, în baza raportului material-juridic dintre participanţi, ele se află

în conexiune prin pretenţiile revendicate sau problemele comune şi când există posibilitatea examinării lor în aceeaşi procedură şi de aceeaşi autoritate publică. Fiecare participant participă în cadrul procedurii administrative în mod independent faţă de ceilalţi participanţi.

O persoană audiată în cadrul procedurii administrative în calitate de martor, expert, specialist sau din alte motive nu devine prin aceasta participant la procedura administrativă.

Potrivit **art. 94 din Codul administrativ**, înainte de emiterea unui act administrativ individual defavorabil pentru un participant sau înainte de respingerea unui act administrativ individual favorabil, participantul are dreptul să fie audiat în legătură cu faptele şi circumstanţele relevante pentru actul ce urmează a fi emis. Audierea poate fi făcută verbal sau în scris.

În temeiul **art. 137 din Codul administrativ**, în exercitarea dreptului discreţionar atribuit, autorităţile publice trebuie să acţioneze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul.

Dacă autoritatea publică poate decide discreţionar şi doar una din mai multe consecinţe juridice este legală, atunci dreptul discreţionar al autorităţii publice se reduce la alegerea consecinţei juridice/soluţiei legale.

Stările de fapt identice în esenţă se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv.

Dacă într-un caz autoritatea publică şi-a exercitat dreptul discreţionar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să îşi exercite dreptul discreţionar în acelaşi mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenţionează să îşi schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreţionar în cazuri similare.

În corespundere cu **art. 9 alin. (1), art. 10 alin. (1) și art. 11 din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale**, perioada pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă este de cel mult 180 de zile în cursul unui an calendaristic. Plata indemnizaţiei se efectuează în condiţiile art. 4.

Medicul curant propune încadrarea în grad de dizabilitate în cazul în care bolnavul nu a fost recuperat la expirarea perioadei pentru care se acordă indemnizaţie pentru incapacitate temporară de muncă, stabilită în conformitate cu prezenta lege. În cazul în care măsurile de tratament şi reabilitare nu s-au soldat cu ameliorarea stării de sănătate, boala sau trauma are o evoluţie îndelungată şi/sau au apărut semne de dizabilitate cu pierderea capacităţii de muncă, trimiterea bolnavului la expertizare se efectuează indiferent de durata concediului medical.

În cazul în care CNDDCM a decis încadrarea în grad de dizabilitate, indemnizaţia pentru incapacitate temporară de muncă se plăteşte până la data la care persoanei i s-a stabilit grad de dizabilitate, fără a se depăşi perioada maximă pentru care se acordă indemnizaţie, prevăzută de prezenta lege.

În conformitate cu **art. 56 alin. (4) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale**, sumele plătite necuvenit prin intermediul structurilor teritoriale ale Casei Naţionale se recuperează de la beneficiari, persoane terţe în baza deciziei structurii respective, care constituie titlu executoriu.

Conform **pct. 13 din Instrucțiunea privind modul de eliberare a certificatului de concediu medical, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 469/2005**, în cazul în care măsurile de tratament şi reabilitare nu s-au soldat cu ameliorarea stării de sănătate, când boala sau trauma au o evoluţie îndelungată şi/sau au apărut semne de dizabilitate cu pierderea capacităţii de muncă, trimiterea bolnavului la expertizare în cadrul Consiliului pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă se efectuează indiferent de durata concediului medical.

În cazul în care Consiliul pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă a decis încadrarea în grad de dizabilitate, certificatul se prelungeşte până la data, când persoanei i s-a stabilit gradul de dizabilitate, fără a se depăşi perioada maximă pentru care se eliberează certificatul, prevăzută de prezenta Instrucţiune. În cazul continuării incapacităţii temporare de muncă pe aceeaşi maladie sau apariţia altei boli după încadrare în grad de dizabilitate şi expirarea perioadei maxime pentru care se eliberează certificatul pe parcursul aceluiaşi an calendaristic, medicul eliberează Concluzia medicală de modelul aprobat de Ministerul Sănătăţii, Muncii şi Protecţiei Sociale, care serveşte drept argument pentru lipsa de la serviciu, însă nu reprezintă temei pentru plata indemnizaţiei pentru incapacitate temporară de muncă.

În corespundere cu **art. 121[2] din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă**, sumele cu titlu de indemnizaţii primite necuvenit se restituie integral de către persoana care le-a primit. Pentru restituirea sumelor primite necuvenit Casa Naţională de Asigurări Sociale emite decizia respectivă. În cazul în care sumele sunt disponibile în conturile beneficiarilor, acestea se restituie pe contul Casei Naţionale de Asigurări Sociale de către prestatorul de servicii de plată prin intermediul serviciului guvernamental de plăţi electronice (MPay). În cazul în care sumele nu pot fi restituite de către prestatorul de servicii de plată, acestea se restituie în baza deciziei pe contul Casei Naţionale de Asigurări Sociale de către persoanele care le-au primit.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

1. Partea reclamantă contestă deciziile Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 202318345781 și nr. 202318345791 din 06 octombrie 2023, care întrunesc elementele actului administrativ individual defavorabil, susceptibile controlului judecătoresc în virtutea art. 206 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ. Or, deciziile vizate impun obligații, sarcini și afectează drepturile și interesele legitime ale reclamantului.

2. Competența jurisdicțională materială și teritorială aparține Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani).

3. Partea reclamantă a întreprins acțiuni pentru tranșarea extrajudiciară a litigiului, a se vedea răspunsul CNAS nr. 9430/23 din 13 decembrie 2023.

4. Corelând momentul comunicării deciziei pe cererea prealabilă, cu momentul înaintării acțiunii în judecată, se atestă întrunirea termenului legal de valorificare a acțiunii.

5. Partea reclamantă pretinde încălcarea dreptului de proprietate, asistență/asigurare socială.

6. Nu există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; nu există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată nu se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În această ordine de idei, judecătorul constată cu certitudine că partea reclamantă a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni prevăzute la art. 207 din Codul administrativ.

Raționamentele instanței de judecată.

Articolul 6 § 1 din Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului, obligă instanţele să-şi motiveze deciziile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând instanţelor să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Olandei*). Întinderea obligaţiei de a-şi motiva deciziile poate varia în conformitate cu natura deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei (*Ruiz Torija împotriva Spaniei şi Hiro Balani împotriva Spaniei*). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate *(Boldea împotriva României, Helle împotriva Finlandei).*

Noţiunea de "act administrativ" este definită atât în Codul administrativ, cât şi în Rezoluţia (77) Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. În accepțiunea reglementărilor enunțate, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voinţă, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcţii judiciare.

Controlul judiciar asupra puterii executive este denumit sugestiv „contencios administrativ", prin care se înţelege activitatea de soluţionare de către instanţele de contencios administrativ, prevăzute de lege, a conflictelor în care, cel puţin, una dintre părţi este o autoritate a administraţiei publice, un funcţionar al acesteia sau un serviciu public administrativ, conflicte generate din acte administrative ilegale ori din refuzul soluţionării unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Contracararea abuzurilor şi a exceselor de putere se realizează prin evaluarea de către judecător a puterii discreţionare a autorităţii publice pârâte, raportând-o la situaţia de caz concretă, pentru a stabili dacă limitele acesteia sunt depăşite, iar autoritatea publică a intrat în zona excesului de putere. Acest fapt nu trebuie interpretat ca fiind o imixtiune în activitatea

autorităţilor, deoarece actul administrativ este anulat doar în cazul în care este ilegal şi nu inoportun.

În segmentul dat, sunt elocvente concluziile Curții Europene a Drepturilor Omului care a menționat că, obiectul și scopul art. 18 din Convenție îl constituie interzicerea abuzului de putere [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 303 și 306; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019, pct. 189]. În conformitate cu *Travaux préparatoires* [Lucrările pregătitoare] ale Convenției, aceasta prezintă o ”aplicare a teoriei aplicării greșite a puterii” [CDH (75) 11, pag. 8]. Acesta protejează împotriva reprimării de către stat a drepturilor și libertăților enunțate în Convenție ”prin măsuri minore care, deși sunt aplicate sub pretextul organizării exercitării acestor libertăți pe teritoriul său, sau al protejării literei legii, au efectul opus” (*ibidem*, pag. 3). Susținerile privind existența unor motive necorespunzătoare sau scopuri ascunse aflate la baza restrângerilor aplicate drepturilor enunțate în Convenție sunt formulate uneori și examinate în temeiul normelor materiale ale Convenției. Cu titlu exemplificativ cauzele, *Organizația Macedoneană Unită Ilinden – PIRIN și alții împotriva Bulgariei (nr. 2)*, *Jordan împotriva Regatului Unit*, *Bączkowski și alții împotriva Poloniei, Merabishvili împotriva Georgiei.*

Faptul că un drept de proprietate este revocabil în anumite circumstanțe nu împiedică să fie considerat un ”bun” protejat de art. 1, cel puțin până la revocarea acestuia *(Béláné Nagy împotriva Ungariei; Krstić împotriva Serbiei; Čakarević împotriva Croației; Moskal împotriva Poloniei)*.

Curtea a hotărât în mod constant că și o prestație socială la un regim necontributiv ar putea constitui un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 *(Bucheň împotriva Republicii Cehe; Koua Poirrez împotriva Franței; Wessels Bergervoet împotriva Țărilor de Jos; Van den Bouwhuijsen și Schuring împotriva Țărilor de Jos)* Incertitudinea privind aplicabilitatea acestei dispoziții în cazul prestațiilor de asigurări sociale a fost, în cele din urmă, clarificată în cauza *Stec și alții împotriva Regatului Unit*. Curtea a observat că, în majoritatea statelor, exista o gamă largă de prestații de securitate socială concepute pentru a conferi drepturi la plată care decurg de plin drept. Prestațiile sunt finanțate în diverse moduri: unele sunt plătite prin contribuții la un fond specific; altele depind de dosarul contribuțiilor reclamantului; multe dintre acestea sunt plătite în urma impozitării generale, pe baza unui statut definit în mod legal. Având în vedere diversitatea metodelor de finanțare și interdependența prestațiilor în majoritatea sistemelor de protecție socială, nu a mai fost justificat să se considere că numai prestațiile finanțate prin contribuții la un fond specific intră în domeniul de aplicare al art. 1 din Protocolul nr. 1. În plus, excluderea prestațiilor plătite fără impozitare generală ar însemna să nu se țină seama de faptul că mulți reclamanți din cadrul acestui ultim tip de sistem contribuie, de asemenea, la finanțarea sa, prin plata impozitului.

În statul democratic modern, multe persoane sunt complet dependente, total sau parțial pe parcursul vieții, pentru a supraviețui, de asistență socială și prestații sociale. Numeroase sisteme juridice interne recunosc faptul că astfel de persoane au nevoie de un anumit grad de certitudine și asistență și oferă prestații care sunt plătite – sub rezerva îndeplinirii condițiilor de eligibilitate

– de plin drept. Atunci când o persoană are un astfel de drept în temeiul dreptului intern la o prestație socială, importanța acestui interes ar trebui, de asemenea, să se reflecte prin faptul ca art. 1 din Protocolul nr. 1 să fie aplicabil *(Stec și alții împotriva Regatului Unit; Moskal împotriva Poloniei; Andrejeva împotriva Letoniei).*

Art. 1 din Protocolul nr. 1 nu impune nicio restricție în ceea ce privește libertatea statelor contractante de a decide dacă instituie sau nu un sistem de securitate socială sau de a alege tipul sau valoarea prestațiilor acordate în cadrul unui astfel de sistem *(Sukhanov și Ilchenko împotriva Ucrainei; Kolesnyk împotriva Ucrainei; Fakas împotriva Ucrainei; Fedulov împotriva Rusiei)*. În cazul în care, cu toate acestea, un stat contractant dispune de o legislație care prevede plata de drept a unei prestații sociale – condiționată sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor –, trebuie să se considere că respectiva legislație generează un drept de proprietate care intră în domeniul de aplicare al art. 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc condițiile impuse *(Stec și alții împotriva Regatului Unit).*

În cazul în care suspendarea sau diminuarea pensiei nu a fost cauzată de modificări ale situației reclamantului, ci de modificări ale legii sau punerii sale în aplicare, acest fapt poate conduce la o ingerință în drepturile prevăzute de art. 1 din Protocolul nr. 1 *(Béláné Nagy împotriva Ungariei).* În plus, art. 1 din Protocolul nr. 1 a fost considerat aplicabil într-o cauză în care reclamanta a fost somată să ramburseze prestațiile primite cu bună-credință, pe baza unei decizii administrative și în care autoritățile au comis o greșeală *(Čakarević împotriva Croației).*

În *Fedulov împotriva Rusiei*, Curtea a constatat, de asemenea, că eligibilitatea unei persoane cu handicap la medicamentație gratuită (tratament împotriva cancerului) reprezenta o ”așteptare legitimă”, astfel încât art. 1 din Protocolul nr. 1 era aplicabil.

Disputa care se conturează în prezenta speță derivă din momentul comunicării/notificării deciziei de atribuire a gradului de incapacitate temporară de muncă, care determină în fapt și în drept încetarea plății prestațiilor sociale. Astfel, deși certificatul de încadrare în grad de dizabilitate nr. ***** a fost emis la ***** (f.d. 7), asta nicidecum nu confirmă faptul comunicării/notificării la aceeași dată către reclamantul Savițchii Valerii. Or, Savițchii Valerii a menționat că certificatul de încadrare în grad de dizabilitate i-a fost adus la cunoștință tocmai la 27 octombrie 2022. Aspectul dat nu a fost contestat/combătut de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în acest sens este relevantă dispoziția art. 123 alin. (6) din Codul de procedură civilă aplicabilă prin prisma art. 195 din Codul administrativ, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

Mai mult, emiterea certificatului de încadrare în grad de dizabilitate la ***** cu efecte retroactive din 01 septembrie 2022 este inadmisibilă, altminteri demonstrează existența unui just temei pentru încasarea plăților de prestări sociale, *per a contrario*, prezența bunei-credințe și lipsa culpei în comportamentul reclamantului în partea ce vizează alegația autorității publice pârâte cu privire la beneficierea de plăți sociale nejustificate. Totodată, dacă s-ar admite ipoteza unor erori din partea autorităților statale, acestea nu sunt imputabile reclamantului, fiind aplicabile *mutatis mutandis* raționamentele reflectate în hotărârea *Čakarević împotriva Croației.*

Este plauzibil argumentul părții reclamante care enunță că fiind angajat legal, prin contract individual de muncă, achitând indemnizațiile lunare, a avut dreptul la achitarea indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă. Prezentarea certificatelor de concediu medical, inclusiv pentru perioada 01 septembrie 2022-27 octombrie 2022 demonstrează îndreptățirea sa la achitarea indemnizațiilor disputate. În contextul art. 9 din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, dânsul se încadrează în categoriile de persoane care au dreptul de a beneficia de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă pentru un termen de cel mult 1 ani, în ultimii 2 ani, aflându-se în concediul medical o perioadă de 278 zile, nu a depășit limita legală. Încadrarea în grad de dizabilitate - presupune stabilirea pensiei de dizabilitate - care întrerupe achitarea indemnizației pentru perioada incapacității temporare de muncă pentru perioada ulterioară stabilirii pensiei pentru dizabilitate, pentru a nu dubla achitarea întru susținerea persoanei cu incapacitate temporară de muncă. Pentru că nu a acceptat stabilirea pensiei pentru dizabilitate, beneficiază de prestații sociale prin intermediul sistemului public de asigurări sociale al RM.

Pe o altă undă de idei, instanța observă încălcarea de către autoritatea publică pârâtă a principiilor procedurii administrative prevăzute la art. 21, 22, 23, 31, 32 din Codul administrativ, precum și a etapelor procedurii administrative prevăzute în Capitolul I, Titlul II din Codul administrativ. Or, deciziile contestate reprezintă în esență acte administrative individuale care trebuiau să fie precedate de inițierea unei proceduri administrative riguroase, iar derularea ei trebuia să decurgă în asemenea manieră ca să asigure plenar garanțiile și principiile recunoscute expres de Codul administrativ, în special față de persoana vizată în decizii. Toate acțiunile respective urmau a fi materializate și incluse în mod obligatoriu într-un dosar administrativ.

În consecință, instanța conchide că deciziile Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 202318345781 și nr. 202318345791 din 06 octombrie 2023, au fost emise cu încălcări vădite ale legislației și urmează a fi anulate, iar în temeiul art. 224 alin. (2) din Codul administrativ, având în vedere solicitarea reclamantului, se va pune în acțiune întoarcerea executării prin restituirea sumelor încasate din contul lui Savițchii Valerii în temeiul deciziilor anulate de instanța de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 224-225 din Codul administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Se admite acțiunea deferită judecății.

Se anulează deciziile Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 202318345781 și nr. 202318345791 din 06 octombrie 2023, cu dispunerea întoarcerii executării.

Hotărârea susceptibilă de atac cu apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani).

Președintele ședinței

Judecătorul **Gandrabur Marcel**